

Ad. dr hab. Marcel Chyrzyński
Akademia Muzyczna w Krakowie

RECENZJA DOKTORSKA

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ MGR. PIOTRA FURTASA

SPORZĄDZONA NA ZLECENIE RADY WYDZIAŁU KOMPOZYCJI, INTERPRETACJI, EDUKACJI I JAZZU
AKADEMII MUZYCZNEJ IM. KAROLA SZYMANOWSKIEGO W KATOWICACH

(DECYZJA Z DN. 23 CZERWCA 2016)

a) ocena dorobku artystycznego

Pan Piotr Furtas ukończył Średnią Szkołę Muzyczną w Gliwicach (w klasie skrzypiec Henryka Bałabana) oraz Wydział Muzyki Rozrywkowej i Jazzu Akademii Muzycznej w Katowicach (aranżacja u prof. Andrzeja Zubka) – dyplom z wynikiem bardzo dobrym uzyskał w roku 1977 roku.

Po ukończeniu studiów pracował jako kierownik muzyczny Państwowego Przedsiębiorstwa Imprez Rozrywkowych „Estrada” w Rzeszowie, gdzie pełnił tę funkcję do 1989 roku. Równocześnie był kierownikiem muzycznym Teatru Dramatycznego im. Wandy Siemaszkowej w Rzeszowie oraz był instruktorem muzycznym w Wojewódzkim Domu Kultury w Tarnobrzegu. Uczył również w Podstawowej Szkole Muzycznej w Tarnobrzegu (klasa skrzypiec).

W 1989 roku został zatrudniony jako dziennikarz – redaktor muzyczny w Rozgłośni Polskiego Radia w Rzeszowie, gdzie pracował przez siedem lat. W latach 90-tych – ze względu na dużą ilość propozycji artystycznych – przeniósł się na Śląsk, gdzie pracował także w Rozgłośni Polskiego Radia w Katowicach.

Od 1993 roku jest pracownikiem Rozgłośni Polskiego Radia w Opolu na stanowisku dziennikarz – redaktor muzyczny. Ponadto realizuje i prowadzi wieczorne pasmo w tejże Rozgłośni. Od lutego 2014 roku jest także wykładowcą Instytutu Jazzu Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nysie.

Doktorant w swoim dorobku artystycznym posiada 20 płyt nagranych z różnymi wykonawcami. Jego kompozycje i aranżacje znalazły się na płytach m.in. „Hagoka Band”, „Na dobrą drogę nr 3 i 4”, „Poziom 600”, „New Happy Band”, „Z muzycznego studia M”,

„A. Czyżewski – koncert” oraz wydawnictwach płytowych Polskiego Radia Opole oraz „Press & Media”.

Współpracował m.in. z orkiestrami Jerzego Miliana i Zbigniewa Górno. Był członkiem zespołu wokalnego akompaniującego wykonawcom na festiwalach w Opolu i Sopocie w latach 1980-83. Współpracował również z zespołem „Czerwono-Czarni” (w ostatnim składzie estradowym), z Katarzyną Sobczyk, Henrykiem Fabianem, Jackiem Lechem, a także Ireną Jarocką – płyta „Nowe piosenki A. Kuryło”.

Jako kompozytor, aranżer i dyrygent Orkiestry Filharmonii Rzeszowskiej występował na koncertach karnawałowych z gwiazdami polskiej estrady m.in. Andrzejem Zauchą, Zbigniewem Wodeckim, Bogusławem Mecem, Danutą Błażejczyk, czy Kasią Stankiewicz. Brał również udział w koncertach świątecznych z Orkiestrą Filharmonii Opolskiej, Filharmonii Częstochowskiej i Teatru Muzycznego w Gliwicach.

Mgr. Piotr Furtas jest twórcą muzyki i aranżacji (również jako kierownik muzyczny) do 43 spektakli teatralnych – głównie w Rzeszowie, ale również w Katowicach, Będzinie, Opolu, Słupsku i Wałbrzychu.

Dorobek artystyczny mgra Piotra Furtasa uważam za niezwykle bogaty. Współpracował on z „gwiazdami” i wybitnymi osobowościami polskiej sceny rozrywkowej oraz renomowanymi orkiestrami polskimi i zespołami. Ponadto posiada on w swoim dorobku m.in. 20 wydanych płyt oraz jest kompozytorem, autorem opracowań oraz kierownikiem muzycznym do 43 spektakli teatralnych. Brak niestety w załączonej dokumentacji wykonań zagranicznych. Jednym z ważniejszych osiągnięć Doktoranta jest II nagroda w Ogólnopolskim Konkursie Aranżacyjnym we Wrocławiu w 1986 roku. Ponadto posiada on najwyższe uprawnienia dziennikarskie – karta mikrofonowa kategorii „S”.

b) praca doktorska – uwagi o partyturze

Mgr Piotr Furtas, jako swój utwór doktorancki, przedstawił *Suite zimową* na skrzypce elektryczne, orkiestrę symfoniczną, sekcję rytmiczną i instrumenty elektroniczne.

Kompozycja przeznaczona jest na następującą obsadę wykonawczą: **skrzypce elektryczne** – jako instrument koncertujący, **orkiestra symfoniczna** w składzie: flet piccolo, flet, 2 oboje, klarnet w stroju B, fagot, 2 waltornie in F, 3 trąbki in B,

2 puzony, instrumenty perkusyjne: dzwonki, tamburyn, trójkąt, talerze, woodblocki i wind chimesy oraz kwintet smyczkowy (I skrzypce, II skrzypce, altówki, wiolonczele i kontrabasy). Ponadto **sekcja rytmiczna** składająca się z: gitary elektrycznej, gitary elektroakustycznej, fortepianu, fortepianu elektrycznego, organów Hammonda, gitary basowej i zestawu perkusyjnego. Skład orkiestry wzbogacono o **instrumenty elektroniczne**: Omnisphere, Halion Sonic SE oraz Organy B4 II. W partyturze znajdują się objaśnienia symboli oraz wskazówki wykonawcze. Zanotowana jest ona z transpozycjami, a czas trwania kompozycji wynosi ok. 11'40". Do partytury załączona została płyta z nagraniem utworu w wersji samplewej.

Suita zimowa składa się z czterech części: cz. I *Andante* – obejmuje 45 taktów i trwa 2'58", cz. II *Presto (con brio)* – 138 taktów, trwająca 2'10", cz. III *Allegro moderato (brillante)* – 87 taktów z czasem 3'28" oraz cz. IV *Moderato (risoluto)* – 70 taktów o czasie trwania 3'05".

Materiał dźwiękowy utworu wykorzystuje harmonikę funkcyjną z systemu dur-moll – najczęściej stosowane są akordy o budowie tercjowej z wykorzystaniem składników wyższych – septym, non, undecym. Często wykorzystywane są również przewroty sekundowe. Harmonika kompozycji wzbogacona została ponadto akordami o budowie kwartowej oraz powszechnie używanymi w muzyce jazzowej akordami tzw. łamanymi – istotą tych akordów jest umieszczanie w głosie basowym innego składnika niż pryma, bądź dźwięku pochodzącego spoza akordu właściwego.

W melodyce przeważają interwały sekund i tercji przedzielanych większymi interwałami.

Faktura w całej kompozycji jest homofoniczna, choć w niektórych fragmentach – głównie w sekcji instrumentów dętych drewnianych – bywa lekko polifonizująca.

W całym utworze dominują elementarne **wartości rytmiczne** takie jak: szesnastki, ósemki, ćwierćnuty, półnuty i sporadycznie całe nuty. Drobniejsze wartości rytmiczne (trzydziestodwójki) występują jedynie w cz. 4 utworu. Z ugrupowań rytmicznych wykorzystywane są m.in. rytmy punktowane i synkopy. Zastanawiający jest prawie zupełny brak ugrupowań nieregularnych – tak często stosowanych w muzyce jazzowej. Triole ósemkowe występują jedynie w I cz. utworu w sekcji instrumentów dętych drewnianych oraz vn I, II i altówkach, ale jest to tylko jedna triola w t. 20.

Pod względem **metryczności** w całym utworze dominują metra: 4/4, 3/4 i 2/4.

Partia solowa w większości kompozycji współgra z orkiestrą i nie ma typowej, wirtuozowskiej funkcji. Wyjątek stanowią fragmenty improwizowane, które bardzo dobry skrzypek jazzowy mógłby przemienić w wirtuozowski popis. Kompozytor zamieszcza

w partyturze przykładowe rozpisane improwizacje, ale nie są one zbytnio wirtuozowskie. Brak wirtuozerii w solowej partii skrzypcowej nie stanowi jednak w żadnym wypadku zarzutu, gdyż nie jest to koncert na skrzypce i orkiestrę, lecz nastrojowa *Suita zimowa*.

Całość kompozycji, dzięki zastosowaniu podobnej harmoniki, melodyki i instrumentacji jest bardzo spójna.

Partytura utworu sporządzona została bardzo rzetelnie i w pełni profesjonalnie. Znalazło się w niej jedynie kilka drobnych błędów. W spisie treści zaznaczone jest, że cz. II zaczyna się na str. 32, a powinno być, że na str. 33. W obsadzie wykonawczej wymieniony jest *Trombon* zamiast *Trombone*. W angielskiej nazwie *Acoustic guitar* brakuje *o* w wyrazie *Acoustic*. Sam zapis nutowy został sporządzony jednak z najwyższą starannością i przejrzystością.

c) uwagi o opisie dzieła

Opis pracy doktorskiej obejmuje 102 strony i składa się ze wstępu, pięciu głównych rozdziałów, bibliografii, netografii, spisu rysunków oraz spisu tabel. Ponadto do pracy załączone zostały: płyta audio z przykładami brzmieniowymi oraz płyta z wersją opisu dzieła w formacie pdf.

W pracy Doktorant opisał najważniejsze aspekty utworu: formę (układ części i charakterystykę tematów), harmonikę, czasoprzestrzeń, faktury oraz ekspresję. Ponadto opisał możliwości brzmieniowe instrumentu solowego, orkiestry symfonicznej, sekcji rytmicznej i instrumentów elektronicznych. Zawarł w swojej pracy również rozdział dotyczący instrumentarium w zależności od wykonania i sposobu produkcji (w tym wykonanie i realizacja koncertowa oraz studyjna utworu). Na koniec przybliżył historię rozwoju orkiestry symfonicznej oraz podzielił się swoimi inspiracjami twórczymi na przykładach kompozytorów wyznaczających nowe kierunki brzmień orkiestrowych w muzyce rozrywkowej tj.: George Gershwin, Leroy Anderson, Leonard Bernstein, Henry Mancini i James Horner.

Opis pracy sporządzony został bardzo rzetelnie, przejrzysto i poprawnie merytorycznie. Bogaty jest on w przykłady muzyczne i kolorowe ilustracje. Niestety w opisach niektórych modułów brzmieniowych trochę przeszkadzały mi sformułowania typu: „biblioteka barw w tym wirtualnym instrumencie jest doskonale połączona i znakomicie brzmiąca...”. Doktorant mógł bardziej obiektywnie opisać moduły, czy

samplery, bo nie raz odnosi się wrażenie, że to kryptoreklama produktu. Nie chcę oczywiście ujmować ich jakości (są to na pewno programy z najwyższej półki), ale dla kogoś innego lepsze próbki orkiestry mogą mieć np. sample Mirosława Vitousa, czy też produkty firmy „Native Instruments”, gdzie oprócz samych próbek instrumentów wchodzących w skład orkiestry symfonicznej są również zsampleowane – zagrane przez żywych muzyków orkiestry – frazy, które ponadto można modyfikować.

Opis pracy doktorskiej, niestety nie jest wolny od błędów. Głównie są to jednak literówki, braki przecinków, czy podwójne spacje. Do poważniejszych, merytorycznych błędów zaliczyć można niepoprawne używanie terminu „takt” zamiast „metrum”. Doktorant na str. 29 pisze „...ze zmianą taktu na 3/4”, na str. 30 natomiast – „...niesymetryczne frazowo zmiany taktu z parzystego 2/4 na nieparzysty 3/4...”, czy na str. 34 pisze: „w takcie parzystym 4/4” itd. Takty parzyste to 2, 4, 6, 8, a takty nieparzyste to 1, 3, 5, 7... Potocznie oczywiście używa się sformułowania „w takcie na 3/4”, ale w pracy naukowej, doktorskiej należałoby jednak napisać „w metrum 3/4”, czy też „zmiana metrum na 3/4”, a nie „zmiana taktu na 3/4”.

Na str. 84 Piotr Furtas pisze: „Wiek XIX przynosi dalsze wzbogacenie i rozrastanie się orkiestry symfonicznej. W swojej *V symfonii* Beethoven wprowadził po raz pierwszy puzony, flet piccolo oraz kontrafagot...”. Wygląda na to, iż to Beethoven po raz pierwszy użył puzonów w orkiestrze, a przecież występowały one już w orkiestrach barokowych. Nawet w okresie zbliżonym do Beethovena, wcześniej – bo w swoim „Requiem” – puzonów użył Mozart. „Requiem” skomponowane zostało w 1791, a „V symfonia” w latach 1804-1808.

Ogólnie praca jest jednak napisana na przyzwoitym poziomie i stanowi kompetentny opis utworu doktorskiego pt. *Suita zimowa*.

d) konkluzja

Reasumując stwierdzam, że mimo przedstawionych wyżej zastrzeżeń i uwag praca doktorska mgr. Piotra Furtasa pt. *Suita zimowa* na skrzypce elektryczne, orkiestrę symfoniczną, sekcję rytmiczną i instrumenty elektroniczne stanowi **samodzielny wkład we współczesną twórczość muzyczną, w sposób oryginalny łączy klasyczny, symfoniczny aparat wykonawczy z jazzową sekcją rytmiczną i instrumentami elektronicznymi**. Część pisemna natomiast wykazuje **wystarczający poziom**

świadomości twórczej i artystycznej oraz wiedzy doktoranta w uprawianej dyscyplinie artystycznej, co pozwala stwierdzić o posiadaniu przez niego podstawowych umiejętności do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej.

Tym samym praca doktorska mgr. Piotra Furtasa spełnia kryteria zawarte w art. 13 ust. 1 *Ustawy z dnia 14 marca 2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.*

W związku z powyższym wnioskuję, by Doktorant został dopuszczony do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania mu stopnia doktora w dyscyplinie: kompozycja i teoria muzyki, specjalności: kompozycja.

Kraków, 20 stycznia 2017 r.

